

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi yksityisistä teistä annetun lain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi yksityisistä teistä annetun lain mukaista tietoitumista koskevia säännöksiä. Nykyiset säännökset tietoitumuksessa käsiteltävistä asioista ovat osoittautuneet jäykiksi soveltaa, mistä on aiheutunut turhaa viivytystä ja tarvetta pitää useita erillisiä toimituksia. Tämän vuoksi muun muassa ehdotetaan, että vireillä olevaa tietoitumista voitaisiin toimitusmääräyksestä poiketen laajentaa koskemaan muutakin kuin hakemuksessa tarkoitettua tietä.

Tietoitumista voitaisiin vastaisuudessa hakea myös alueellisten tiejärjestelyjen suorittamiseksi, jos tieoikeudet jollakin alueella ovat epäselvät tai muuttuneet olosuhteet tätä vaativat.

Tällaisen tietoitumuksen pitäminen ei ole nykyisin mahdollista.

Teiden ja tiekuntien erottamisesta, yhdistämisestä tai lakkauttamisesta voitaisiin nykyisestä poiketen tielautakunnan toimituksen ohella päättää myös vireillä olevassa tietoitumuksessa.

Nykyisten säännösten mukaan kunnalla ei ole oikeutta hakea tietoitumista, ellei kunta omista kiinteistöä tien vaikutuspiirissä. Esityksen mukaan kiinteistön omistajan ohella kunta voisi vaatia tietoitumusta pidettäväksi ja käyttää siinä puhevaltaa.

Laki on tarkoitus saattaa voimaan heti, kun eduskunta on sen hyväksynyt.

YLEISPERUSTELUT

1. Nykyinen tilanne

1.1. Tietoitumitus

Yksityisistä teistä annetun lain 38 §:n 4 momenttiin (521/75) sisältyvästä säännöksen rajoitetusta soveltamisalasta on käytännössä aiheutunut vaikeuksia, koska esimerkiksi lain (358/62) 22 §:n nojalla ei ole voitu velvoittaa yksityisen tien vaikutusalueella olevaa kiinteistön omistajaa tai tienkäyttäjää ottamaan osaa tienpitoon. Säännöksen rajoitettu soveltamisala ehdotetaan poistettavaksi.

Voimassa olevan lain mukaan ei ole mahdollista laajentaa tietoitumista toimituksen kuluessa koskemaan muita teitä kuin mitä toimitusmää-

räys on koskenut, vaikka tällöin olisi esimerkiksi voitu välttää hajanaisen tieverkon syntyminen. Hankaluuksia ja turhaa byrokratiaa on aiheutunut myös siitä, ettei vireilläkään olleissa tietoitumuksissa ole voitu käsitellä 69 §:n tarkoittamia ja nykyisin vain tielautakunnan toimivaltaan kuuluvia yhdistämis- ja erottamistointenpiteitä.

Nykyisin ei ole mahdollista yksityisten teiden järjestelyä samalla kertaa laajemmalla, useamman tien kattavalla alueella. Käytännössä tällainen alueellinen tietoitumitus on osoittautunut tarpeelliseksi paitsi liikenneolosuhteiden muuttumisen takia myös sen vuoksi, että jaon täydentämistä tiekysymysten järjestelyä varten koskevaa jakolain (604/51) 232 §:ää ei ole enää

tarkoituksenmukaista soveltaa. Tämä lainkohta on näet käytännössä menettänyt merkityksensä tilojen yhteisten teiden ja valtaojien sekä niihin verrattavien alueiden lakkaamisesta yhteisinä alueina annetun lain (983/76) voimaantulon vuoksi. Jakolain 232 §:ää on aikaisemmin sovellettu tapauksiin, joissa lainkohdassa tarkoitettujen teiden alueet on maanmittaustoimituksessa muodostettu yhteisiksi alueiksi. Pykälää on ollut mahdollista soveltaa myös rasiteihin. Koska tiet edellä mainitun lain (983/76) voimaantulon jälkeen eivät enää ole omistuksyksiköitä, on luontevinta sijoittaa yksityisistä teistä annettuun lakiin säännökset, joiden mukaan tieolojen muututtua voidaan suorittaa käyttöoikeuksiin (tieoikeuksiin ja rasiteoikeuksiin) kohdistuvia järjestelyjä. Lain soveltamisalaan kuuluvat kaikki muutkin yksityisiä teitä koskevat asiat. Alueellista tiejärjestelyä koskevat säännökset sopivat parhaiten säädettäviksi yksityisistä teistä annetussa laissa senkin vuoksi, että jakolain mukaan voidaan rasiteoikeuksia perustaa ainoastaan kiinteistötoimituksissa. Sen sijaan pelkästään uusien tierasitteiden perustaminen ei jakolain mukaan enää ole mahdollista, vaan tällöin aina sovelletaan yksityisistä teistä annettua lakia.

1.2. Tietoimituksen hakeminen

Nykyinen yksityistieverkko on suurelta osin syntynyt suunnittelemattomasti. Tieverkon suunnitelmallisella kehittämisellä saavutettaisiin kansantaloudellista etua liikennekustannusten vähentyessä. Samalla parannettaisiin yleensä liikennepalveluiden kehittämisedellytyksiä. Tämän vuoksi useat kunnat jo nykyisin laativat kunnan tieverkon kehittämissuunnitelmia. Kunnalla ei kuitenkaan ole lainsäädäntöön perustuvia keinoja panna vireille yksityistiehankkeita, koska nykyisen lain 39 §:n mukaan vain kiinteistön omistajalla on oikeus hakea tietoimitusta. Näin ollen on jäänyt toteuttamatta useita yksityistieverkon kehittämisen kannalta tarkoituksenmukaisia hankkeita.

1.3. Teiden ja tiekuntien erottaminen, yhdistäminen tai lakkauttaminen

Voimassa olevan lain 69 §:n 1 momentin mukaan vain tielautakunta on voinut ratkaista teiden ja tiekuntien erottamista, yhdistämistä tai lakkauttamista koskevat asiat. Olisi kuitenkin tarkoituksenmukaista, että mainittuja asioita koskevista toimenpiteistä voitaisiin päättää myös tietoimituksessa, jotta tällaisia asioita ei tarvitsisi siirtää tielautakunnassa ratkaistaviksi.

2. Asian valmistelu

2.1. Valmisteluelimet

Esitys on valmisteltu liikenneministeriön alaisessa tielainsäädäntöasiain neuvottelukunnassa. Parlamentaarinen liikennekomitea, aluepoliittinen neuvottelukunta, maanmittaushallitus ja Suomen Kunnallisliitto ovat tehneet esityksiä yksityisistä teistä annetun lain muuttamiseksi ja muutos perustuu näihin esityksiin.

2.2. Lausunnonantajat

Esitysluonnoksesta on hankittu lausunnot oikeusministeriöltä, sisäasiainministeriöltä, maaja metsätalousministeriöltä, maanmittaushallitukselta, tie- ja vesirakennushallitukselta, Suomen Kunnallisliitolta, Suomen Kaupunkiliitolta, Finlands Svenska Kommunförbundilta ja Maanomistajain Liitto r.y:ltä.

3. Esityksen taloudelliset vaikutukset

Lainsäädännön muutoksesta aiheutuvat taloudelliset vaikutukset ovat vähäiset ja ilmenevät tielautakunnan ja tietoimituksen toimituskustannusten pienentymisenä.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotuksen perustelut

38 §. Pykälän 1 momenttia on selvennetty ryhmittelemällä ja numeroimalla siihen liittyvät asiat. Momentin 6 kohtaan on otettu voimassa olevan lain 38 §:n 4 momenttiin kuuluvat asiat. Viimeksi mainitun lainkohdan mukaan siinä tarkoitettussa tietoitutuksessa on voitu käsitellä vaatimuksesta vain eräiden oikeuksien perustamista koskevia asioita. Säännöksen rajoitettu soveltamisala ehdotetaan poistettavaksi, jolloin 6 kohdan mukaisessa tietoitutuksessa voidaan käsitellä kaikkia yksityisistä teistä annetun lain mukaisia asioita.

Kun tietoitutusta voidaan hakea minkä tahansa 1 momentin kohdan perusteella ja siinä voi tulla esille muitakin 1 momentissa tarkoitettuja asioita, ehdotetaan 2 momenttiin otettavaksi säännös, jonka mukaan myös nämä hakemuksessa tarkoitettua tietä koskevat asiat voidaan käsitellä samassa toimituksessa.

Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan otettavaksi säännös siitä, että tietoitutuksessa voidaan päättää myös 69 §:ssä tarkoitetuista yhdistämis- ja erottamistoimenpiteistä. Nykyisin näistä voidaan päättää vain tielautakunnan toimituksessa. Puuttuvien tieoikeuksien perustamiseksi ja järkevien tiekokonaisuuksien aikaansaamiseksi saattaa olla tarpeen toimituksen kuluessa laajentaa toimitusta koskemaan muitakin teitä kuin mitä hakemus ja toimitusmääräys on koskenut. Tämän vuoksi ehdotetaan vielä, että vireillä olevan tietoitutuksen yhteydessä voidaan päättää tarvittavan tieoikeuden perustamisesta muuhunkin kuin toimitusmääräyksessä tarkoitettuun tiehen. Ehdotuksen mukaan toimitusmiehillä ei kuitenkaan ole yleistä oikeutta poiketa toimitusmääräyksestä. Poikkeaminen tulee kysymykseen vain niissä tapauksissa, joissa se on tarpeellista ja tiet liittyvät toisiinsa.

Pykälän 4 momenttiin ehdotetaan otettavaksi säännös alueellisesta tietoitutuksesta. Se korvaisi jakolain 232 §:ssä tarkoitettua jaon täydentämisen tiekysymysten järjestelyä varten. Momentin mukaan tietoitutuksessa voidaan ratkaista myös tietyn alueen tiejärjestelyt kokonaisuudessaan, jos alueen tie-

oikeuskysymykset ovat epäselvät tai muuttuneet olosuhteet vaativat perustamaan alueelle uusia tai lakkauttamaan ennestään olevia tieoikeuksia. Lakiehdotuksen mukaan tietoitutus voidaan laajentaa koskemaan muutakin aluetta kuin mitä toimitusmääräys alunperin on koskenut ja niin laajalti kuin järjestelyn lopputuloksen kannalta on välttämätöntä. Alueellinen tietoitutus ei ole tarkoitettu koskemaan koko kunnan aluetta, vaan tiettyä toiminnallista kunnan osa-aluetta, esimerkiksi talouskylää tai sen osaa, jossa tiejärjestelyt kytkeytyvät olennaisesti toisiinsa. Alueellista tietoitutusta ei voida suorittaa muun tietoitutuksen yhteydessä, vaan sitä on aina erikseen haettava. Hakijana voi olla paitsi kiinteistön omistaja myös kunta. Yleensä sen hakeminen edellyttää suunnitelman laatimista alueen teiden järjestelyistä. Yksityisen tieoikeuden osalta noudatetaan soveltuvien osin, mitä muualla puheena olevassa laissa on säädetty.

39 §. Pykälän 1 momenttia ehdotetaan tarkistettavaksi siten, että myös kunta voisi vaatia tietoitutusta pidettäväksi. Se tulisi näin ollen kiinteistön omistajan ohella asianosaiseksi tietoitutuksessa ja voisi käyttää siinä puhevaltaa. Kunnan näin vireillepanemassa tietoitutuksessa päätökset muun muassa tienpidosta, korvauksista ja kustannusten jakamisesta tehtäisiin voimassa olevien säännösten mukaisesti. Pääsääntöisesti esimerkiksi toimituskustannuksista vastaaminen jäisi siis hakijan eli kunnan vastattavaksi.

69 §. Pykälän 1 momentissa tarkoitetuista toimenpiteistä voidaan 38 §:n 3 momenttiin ehdotetun muutoksen perusteella päättää myös vireillä olevan tietoitutuksen yhteydessä. Säännöstä on täydennetty tätä koskevalla lisäyksellä.

2. Voimaantulo

Tarkoituksena on, että ehdotettu laki tulisi voimaan heti, kun eduskunta on sen hyväksynyt.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

yksityisistä teistä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan yksityisistä teistä 15 päivänä kesäkuuta 1962 annetun lain (358/62) 38 §, 39 §:n 1 momentti ja 69 §:n 1 momentti, näistä 38 § sellaisena kuin se on osittain muutettuna 4 päivänä heinäkuuta 1975 annetulla lailla (521/75), näin kuuluviksi:

38 §

Tietoimituksessa on muun muassa:

1) päätettävä uuden tien rakentamisesta ja tien siirtämisestä johtuvista oikeuksista ja velvollisuuksista;

2) päätettävä tieoikeuden perustamisesta sellaiseen tiehen, johon muulla kuin kiinteistön omistajalla tai haltijalla ei aikaisemmin ole ollut pysyvää oikeutta;

3) päätettävä 12 ja 13 §:ssä tarkoitettujen oikeuksien myöntämisestä;

4) päätettävä oikeudesta tien parantamista varten tarpeelliseen alueeseen siinä tapauksessa, että kiinteistön omistaja ei ole suostunut aluetta luovuttamaan;

5) käsiteltävä oikeudesta entiseen tiealueeseen annetun lain (245/54) 5 §:ssä tarkoitettut kysymykset entisen tiemaan määräämisestä käytettäväksi yksityisenä tienä; sekä

6) käsiteltävä kysymys, mikä on ennestään olevan tien asema ja leveys, ja onko jollakin oikeus tienhen tai vastaava muuhun lakiin perustuva pysyvä käyttöoikeus, milloin siitä on syntynyt epätietoisuutta.

Jos tietoimitus on tullut vireille 1 momentin jonkin kohdan perusteella, voidaan toimituksessa ratkaista myös muut siinä momentissa tarkoitettut kyseistä tietä koskevat asiat.

Vireillä olevan tietoimituksen yhteydessä voidaan päättää 69 §:ssä tarkoitetuista toimenpiteistä sekä tieoikeuksien perustamisesta muuhunkin kuin toimitusmääräyksessä tarkoitettuun

tiehen, jos tiet liittyvät toisiinsa ja toimituksen tällainen laajentaminen on tarpeellista.

Jos tieoikeudet tai muut tienkäyttöä koskevat oikeudet jollakin alueella ovat epäselvät tai muuttuneet olosuhteet vaativat perustamaan alueelle uusia tai lakkauttamaan ennestään olevia tieoikeuksia, voidaan myös tällaiset alueelliset tiejärjestelykysymykset ratkaista tietoimituksessa. Tällöin toimitusmiehet voivat ulottaa tietoimituksen koskemaan niin laajaa aluetta kuin se järjestelyn lopputuloksen kannalta on välttämätöntä.

39 §

Oikeus vaatia tietoimitusta pidettäväksi ja käyttää siinä puhevaltaa on kiinteistön omistajalla ja kunnalla.

69 §

Tien tai tienosan liittämisestä tiekunnan tiehen tai erottamisesta siitä samoin kuin kahden tai useamman tiekunnan yhdistämisestä taikka tiekunnan jakamisesta tai lakkauttamisesta päätetään, sen mukaan kuin tienpidon tarkoituksenmukaisen hoitamisen on katsottava vaativan, tielautakunnan toimituksessa tai vireillä olevassa tietoimituksessa.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 198

Helsingissä 7 päivänä tammikuuta 1982

Tasavallan Presidentin estyneenä ollessa

Pääministeri

MAUNO KOIVISTO

Ministeri Eino Uusitalo

Laki

yksityisistä teistä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 15 päivänä kesäkuuta 1962 yksityisistä teistä annetun lain (358/62) 38 §, 39 §:n 1 momentti ja 69 §:n 1 momentti, näistä 38 § sellaisena kuin se on osittain muutettuna 4 päivänä heinäkuuta 1975 annetulla lailla (521/75), näin kuuluviksi:

Voimassa oleva laki

38 §.

Uuden tien rakentamisesta ja tien siirtämisestä johtuvista oikeuksista ja velvoituksista, tieoikeuden perustamisesta sellaiseen ennestään olevaan tiehen, johon muulla kuin kiinteistön omistajalla tai haltijalla ei aikaisemmin ole ollut pysyvää oikeutta, sekä 12 ja 13 §:ssä tarkoitettujen oikeuksien myöntämisestä samoin kuin oikeudesta tien muuta parantamista kuin siirtämistä varten tarpeelliseen alueeseen siinä tapauksessa, että kiinteistön omistaja ei ole suostunut aluetta luovuttamaan, päätetään paikalla pidettävässä tietoiimituksessa.

Tietoiimituksessa käsitellään myös oikeudesta entiseen tiealueeseen 21 päivänä toukokuuta 1954 annetun lain (245/54) 5 §:ssä tarkoitetut kysymykset entisen tiemaan määrittämisestä käytettäväksi yksityisenä tienä.

Edellä 1 tai 2 momentissa tarkoitettussa tietoiimituksessa voidaan päättää tarvittavan tieoikeuden perustamisesta ennestään olevaan yksityiseen tiehen muussakin kuin 1 momentissa erikseen mainitussa tapauksessa.

Niin ikään kuuluu tietoiimituksessa käsiteltäväksi kysymys siitä, onko jollakin oikeus tiehen tai vastaava muuhun lakiin perustuva pysyvä käyttöoikeus, milloin siitä on syntynyt epä tietoisuutta. Milloin on haettu ennestään olevan tien maastoon merkitsemistä, on sellainen asia käsiteltävä tietoiimituksessa. Tämän momentin mukaisessa tietoiimituksessa on, milloin sitä toimituksessa vaaditaan, otettava käsiteltäväksi myös 8 ja 9 §:ssä tarkoitettujen tieoikeuksien sekä 11 §:ssä säädetyn rajoitetun oikeuden parantaminen.

Ehdotus

38 §

Tietoiimituksessa on muun muassa:

1) päätettävä uuden tien rakentamisesta ja tien siirtämisestä johtuvista oikeuksista ja velvollisuuksista;

2) päätettävä tieoikeuden perustamisesta sellaiseen tiehen, johon muulla kuin kiinteistön omistajalla tai haltijalla ei aikaisemmin ole ollut pysyvää oikeutta;

3) päätettävä 12 ja 13 §:ssä tarkoitettujen oikeuksien myöntämisestä;

4) päätettävä oikeudesta tien parantamista varten tarpeelliseen alueeseen siinä tapauksessa, että kiinteistön omistaja ei ole suostunut aluetta luovuttamaan;

5) käsiteltävä oikeudesta entiseen tiealueeseen annetun lain (245/54) 5 §:ssä tarkoitetut kysymykset entisen tiemaan määrittämisestä käytettäväksi yksityisenä tienä; sekä

6) käsiteltävä kysymys, mikä on ennestään olevan tien asema ja leveys, ja onko jollakin oikeus tiehen tai vastaava muuhun lakiin perustuva pysyvä käyttöoikeus, milloin siitä on syntynyt epä tietoisuutta.

Jos tietoiimitus on tullut vireille 1 momentin jonkin kohdan perusteella, voidaan toimituksessa ratkaista myös muut siinä momentissa tarkoitetut kyseistä tietä koskevat asiat.

Vireillä olevan tietoiimituksen yhteydessä voidaan päättää 69 §:ssä tarkoitetuista toimenpiteistä sekä tieoikeuksien perustamisesta muuhunkin kuin toimitusmääräyksessä tarkoitettuun tiehen, jos tiet liittyvät toisiinsa ja toimituksen tällainen laajentaminen on tarpeellista.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Jos tieoikeudet tai muut tienkäyttöä koskevat oikeudet jollakin alueella ovat epäselvät tai muuttuneet olosuhteet vaativat perustamaan alueelle uusia tai lakkauttamaan ennestään olevia tieoikeuksia, voidaan myös tällaiset alueelliset tiejärjestelykysymykset ratkaista tietöimituksessa. Tällöin toimitusmiehet voivat ulottaa tietöimituksen koskemaan niin laajaa aluetta kuin se järjestelyn lopputuloksen kannalta on välttämätöntä.

39 §.

Oikeus vaatia tietöimitusta pidettäväksi ja käyttää siinä puhevaltaa kiinteistön osalta, jota asia koskee, on kiinteistön omistajalla.

39 §

Oikeus vaatia tietöimitusta pidettäväksi ja käyttää siinä puhevaltaa on kiinteistön omistajalla ja kunnalla.

69 §.

Tien tai tienosan liittamisestä tiekunnan tien tai erottamisesta siitä samoin kuin kahden tai useamman tiekunnan yhdistämisestä taikka tiekunnan jakamisesta tai lakkauttamisesta päätää tielautakunta sen mukaan, kuin tienpidon tarkoituksenmukaisen hoitamisen on katsottava vaativan.

69 §

Tien tai tienosan liittamisestä tiekunnan tien tai erottamisesta siitä samoin kuin kahden tai useamman tiekunnan yhdistämisestä taikka tiekunnan jakamisesta tai lakkauttamisesta päätetään, sen mukaan kuin tienpidon tarkoituksenmukaisen hoitamisen on katsottava vaativan, tielautakunnan toimituksessa tai vireillä olevassa tietöimituksessa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 198 .
